

OPLEIDEN VOOR DE TOEKOMST

Van nazorg naar voorzorg

Tekst: Marleen Kamminga
Foto: Jeroen Oerlemans

'Opleiden voor de zorg van de toekomst'. Dat is het thema van het NVMO-congres op 17 en 18 november in Egmond. Het AMC is dit jaar de organisator. In de aanloop naar het congres geeft Discours dit jaar drie keynotesprekers alvast een podium. Als eerste Thomas Plochg, directeur van de NPHF federatie voor gezondheid en universitair docent aan het AMC. Er is teveel versnippering; we moeten experts opleiden die overzicht hebben, stelt hij.

'Als we de koers nu niet gaan verleggen, sluit de expertise straks niet meer aan op de gezondheidsproblematiek'

Er zijn gebieden in de wereld waar het verbeteren van de volksgezondheid in de eerste plaats een kwestie is van het verbeteren van leefomstandigheden: schoon drinkwater, meer hygiëne, betere voeding en woonruimte. In onze samenleving is dat stadium sinds de eerste decennia van de vorige eeuw wel zo'n beetje gepasseerd. Elke woning beschikt over schoon water en sanitair; ondertussen namen de medische kennis en technologie een enorme vlucht. Volksgezondheid staat tegenwoordig voor een complex systeem, waarin elke gespecialiseerde behandelaar zijn of haar eigen terrein verzorgt; daarin kan elk stapje in de behandeling op de verzekeringsformulieren worden afgevinkt.

Maar dat systeem heeft z'n langste tijd gehad, verwacht Thomas Plochg. "Het lichaam is door de gezondheidszorg verkaveld. Elke specialist, elke behandelaar weet precies hoe zijn of haar stukje gerepareerd moet worden. Ga maar na, er zijn zo'n 2400 verschillende medische functies geregistreerd door het NIVEL. Acute enkelvoudige problemen hebben we inmiddels heel goed onder de knie. Maar realiseer je dat zo'n 17 procent van de patiënten die een cardioloog ziet, alleen een hartprobleem heeft, tegenover 83 procent met een veelheid aan klachten. Ik zeg wel eens gekscherend dat multimorbiditeit de meest voorkomende chronische ziekte is. We hebben het nu - zo berekende het RIVM - over zo'n 1,9 miljoen mensen en dat zal alleen maar toenemen de komende decennia. Als miljoenen mensen straks chronisch zorg nodig hebben, zijn er wel heel veel professionals nodig. Met hoeveel specialisten wil je straks rond één patiënt staan?"

MEER VOORZORG

Die vraag leidt tot een rekensom waar je niet meteen vrolijk van wordt. Straks zijn er meer specialisten nodig dan je op kunt leiden en kunt betalen. "Om de gezondheidsproblemen van vandaag en morgen aan te kunnen, moeten we onze professionele expertise herijken", concludeert Plochg. Medische opleidingen zijn, alleen al vanwege hun duur, als mammoettankers: als je vandaag aan het roer draait, gaat de koers morgen pas wijzigen. Tijd voor bezinning en nieuwe ideeën dus. Wat hem betreft gaat de koerswijziging richting voorzorg. Met als coördinaten: een andere balans tussen generalisten en specialisten, meer aandacht voor preventie en meer verwevenheid tussen het medische en - inderdaad, net als begin vorige eeuw - het sociale domein. Ervan uitgaan dat de optelsom van alle expertises tot beter zorg leidt, is volgens hem een denkfout. We focussen ons nu op 'nazorg', op curatie, maar moeten de aandacht verleggen naar 'voorzorg' en preventie. Hij schetst een voorbeeld: "Patiënten

met overgewicht. Een ongezonde leefstijl kan op termijn leiden tot diabetes type 2, hartklachten, problemen aan gewrichten en noem maar op. Die neerwaartse spiraal moet tijdig worden gestopt. Dat gaat verder dan kijken naar ziektes."

BREDE KIJK

Dat vraag om professionals met een brede kijk en een andere benadering. Vooral omdat het beginpunt van de neerwaartse spiraal maar al te vaak in de leefsituatie te vinden is. "Het gaat om het totaalplaatje. Daarin kun je bijvoorbeeld ontdekken dat een schuldhulpverlener misschien wel effectiever is voor iemands gezondheid dan een medicus", illustreert hij. De behandelaar van de toekomst is dan vooral iemand die patiënten een steuntje in de rug biedt naar een gezondere levensstijl. "Patiënten willen geen zorg, patiënten willen gezondheid."

Klinkt dat niet een beetje als terug naar de betutteling van de eerste helft van de vorige eeuw, toen gegoede dames de achterbuurten introkken om de vrouwen 'op te voeden'? Volgens Plochg absoluut niet. Het gaat erom dat mensen hun eigen verantwoordelijkheid behouden, maar steun krijgen bij het stoppen van de neerwaartse spiraal. Het handelingsperspectief daarvoor tekent zich al af. "We hebben de kennis en de technologie om eerder in te grijpen. Denk bijvoorbeeld aan de hartslagmeters, de stappentellers, appjes die voor iedereen verkrijgbaar zijn." Ook *shared decision making* past in dit perspectief: "Omdat dat gaat over echt contact maken met degenen voor wie je het doet."

Wat dat voor de opleidingen betekent? "Natuurlijk moeten er ook in de toekomst specialisten worden opgeleid, maar chronische meervoudige problematiek is nog teveel een braakliggend terrein. Er is teveel versnippering; we moeten experts opleiden die overzicht hebben. Als we de koers nu niet gaan verleggen, sluit de expertise straks niet meer aan op de gezondheidsproblematiek." Hij gooit er nog een laatste beeldspraak tegenaan om zijn punt te maken: "Denk aan Kodak. Ze dachten dat ze in de filmpjesindustrie zaten, maar ze bleken in de beeldindustrie te zitten."—